

Pétur Benediktsson 2. hluti af 2.

Bjarni Benediktsson – Pétur Benediktsson – Sendisveitin – Thor Thors – Sveinn Björnsson – London – Ólafur Thors – Samkomulag - Fulltrúi – Haraldur Guðmundsson – Jón Árnason - Stefán Þorvarðarson - Joint Committee – Íslandsmálin – Baráttan um hver fær stöðuna – Stjórnarmyndun – Faðirinn frá Hryflu – Utanríkisráðuneyti Danmerkur - Mikill er máttur andskotans – Hitler – Mussólíni – Heimstýrjöld -

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnmalamaðurinn
Askja 2-6, Örk 5

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

lands er hins vegar alveg einhlítt að
koma við hér á heimleiðinni. Kvenni þú
ekki að koma svo fljótt, sem þú hefur
áður ætlað, er ekki við þú að segja.
Aðeins þætti mér gott að vita mest
nokkurra daga fyrirvara, hvort þú
kennur, þú að ég hefji í byggi að
byrja ekki sumari mitt fyrir en
þú st kvenni.

Dregist þér að spyrja Einustu
um möguleika fyrir að fá far á
Götafossi, en skal gert á morgun. Ef
að vanda letur vita þeir ekkert
um það hér.

Þú skrifar mér hið skjólast.
Ef Ó.T. þér sagt nokkurt af viti.
Stefánus Jóhannsson, og annarra nefndarmanna
er von hingað á vestunni. Hriflungur situr
þú heima og er að dfa nýja hlutverk
sem sjálfstærishetja. Mér er sagt að hann
hvíngi til Ólafs daglega til að fá ráðleggingu
um hvað hann eigi að ^{gera} ^{matu} ^{þessu} ^{lífi} ^{þessu}

Höfu, 30. júlí 1939.

Kæri bróðir,

Bestu þakkið fyrir bréf þitt.

Við fengum skeyti að heiman

í gær um að Eggert Lengafatir minn
hefti dáið um morguninn. Skeytið kom
frá Helli og var sendt frá Seltossi, svo
að þau hafa sémilega verið austur
í Kaldaáarnesi. Nánari fréttir höfum
við ekki fengið af þeir, hvernig
þetta bar að höndum.

Svo að ég viti oftur að bréfi
þínu, þá þarf það ekki að stafa
af sérstöku erfitleikum með
þann heilsugóta, að þú hefir enn
ekki fengið ~~niðurt~~ svar frá Ö. Th.
Hann hefir sjálfsagt haft í yms
honi að lita sínuðu vikunna.

þar við bætist, að Sveinn Björnsson
er nýlega farinn heim og er ekki
ósemilegt, að menn hafi viljast
leita hans ráða, áður en nokkur
var afdráttur. En ég vona, að þú
látir mig vita þegar í stað, ef þú
hefur nokkvar fregni.

Gudrún bítur mig að segja, að
henni finnist þú heldur vilulegur
að selja fyrir þig að nauta svölitit
á sendisveitinni eða lögfræðingri
Mr. Davls. Er þetta alveg ástæðulaust
og sjálfsegt að láta báða aðila
hjálpa sér sem mest. Hefirðu látið
sendisveitina útvega þér aðgöngu
að þingfundum? - (Ég á að segja, að
heiti lögfræðingurinn Mr. Turner, sé
hann góður kunningur. Stellt og
engin ástæða til þeirri eða óhöf-
legrar höquertar, - og gildir það
raunar, hvað sem hann heiti).

2/

Um fatakaup rætur Guðrún
þeir eindregid til þess að kaupa kjól
í Englandi, ef þú hefir nokka peninga.
Um baðkaup og slikt er hinsvegar
óhætt að fresta ákvörðunum, því
að ekki er að vita hvað verður
úr landlegum hér. - Svó er mál
met vexti, að þar meðgæ, Guðrún
og Ragnhildur, hafa nú ákveðið
að fara með þórt og Stelli til
Ítalíu, semilega eftir h. u. b. viku,
og verða þar í tveggja mánaða
tíma. Ég nenni utánlega ekki að
fara einu út í líquseyjavfloámu
og verð þú hér laus og litugur
- eða í reidilleysi, hvort veiginn sem
þú ilt orða þat. Þú getur þá brúð
hér hjá mér, meðan þú verður í
hófu, og út getur þvalst eitthvát
um, utan þegar og innan, eftir

þú sem andinum iumblas okkur. —

Lattu mig vita, hvort þetta breytir nokkurt
ferðaáttlan þinni, þarminn að þú
kemur heim, fyrst ~~og~~ þá mest
„bava ég“, sem hefur að hitta
(þetta er vitanlega ekki að skota
sem neina áskorun, en þar er ég
ekki er bundin við tíma við að
fara út á land eða þ. h., er högt
að leggja áttunina língöngu eftir
þínum hentugleikum).

fara, bestu kveðjum þá

okkur öllum

þinn bróðir
Helga

Höfu, 14. júlí 1939

Kæri bróðir,

Bestu þakkið fyrir tvö bréf.

Þú „hjálfaðu Rasmussen“, sem þú nefnir, er rétt að geta þess, að hann er álitinn einna mestur spekingur, ýkjulaust, af öllu utan-
ríkis-málalíði Dana. Hvaða nöfn myndir þú þá velja hinum
íð nánavi viðkyrningu?

Þú fótin er það eindregit
ráð, að þú kaupir a. u. k. kjólinn
og smíkinginn hjá hirdbakava-
skvaddarannum og fótin trúlega
líka (Hirdbakverinn er hjálfr dinn-
lega mjög vel til fars, og verkit
lofar meistaranum, segir máttakitt).

Ég fékk í dag 2 fyrstu blötin af
New Statesman and Nation og þakka
þér sendinguna. Það, sem fyrir mér
vakti, var það, að blátt auglýsir
oft, bæði í bláinu sjálfu og eins
t. d. í sumum Penguin-bókum
Kostakjör fyrir nýja kaupendum, uter
lands og innan, 5 sk fyrstu sex
mánuðina. Þetta léft ég satt að segja
að einulega gilti; en það hefir
reymst öðruvísi.

Þessi ástæða og skrafa ekki
meira að sinni. Ekki er bréf
komið til þín ennþá, en getur
komið með Dr. Alex. í fyrra vort.

Ragnhildur altaf að tala
um Bja-Bja með línum mestu
bláinu.

Bertu kveður frá G. og mér

þínum bróðri

P.

Sendi þér hér swa
lögfræðings þenn
í Berlin.

Kölinn bat
Pálmur Loftsson
fyrir blót D

Höfu, 15. maí 1939.

Kari bróðir,

Bestu þakkið fyrir bréf og
einnig fyrir gjóðmali Péturs Jakobssonar,
sem sýnast vera fyrirmyndarverk og
söma sé vel við hliðina á Leturinum
eftir Eyjólf Jónsson frá Herru o. fl. af
ginssteinunum í bókasafni mínu.
Hattkaupunum vænti ég að hafi verið
að koma í framkvæmd á morgun.
Ég mun semilega biðja Sigurd
skipstjóra á Gullfossi að koma hatt-
inum til skila. Gæti ég aðrar
ráðstafanir mun ég a. m. k. taka
það fram síðar í bréfinu.

Þú minnist á utanför annað-
hvert í sumar eða næsta sumar og
vilt heyra, hvað ég hafi að leggja
til mála. Ad sjálfsgötu á þetta
allt að fara eftir þínum hentug-
leikum, en fyrst þú spyrst, get ég
komið með þér atflugasendi, sem

og hefi að gæta út frá algerlega eigin-
gjörnu sjónarmiði. Ef þú ferð utan í
sumar skilst mér að þú ferir til Eng-
lands og kemur a. m. k. ekki nema
snöggva ferð hingað. Ferji matar þú
tiltölulega lítit að sjá af þér, einkun-
lega af þér að hér búum við svo
þröngt, að þú gætir ekki búið hjá
okkur. Kann þú hins vegar næsta
sumar, er a. m. k. möguleiki á
þér, að við verðum í Englandi.
Ef við verðum ekki þar, eru líkur
þeir, að við verðum í Þýskalandi.
Og verðum við á hvorugum þessum
stát, verðum við trúlegast enn þá
hér, en þá höfum við a. m. k. störr
íbúð og gætum hjúst þig. Þú hús-
kynni myndi vonandi sama gilda
á hvorum hinna statanna sem
veri. - Þú sést þér, að út frá eigin-
gjörnu sjónarmið okkar veri betra
að utanförin yrd. að ári en í ar!

2)

Mér skilst að þú sért hafa á-
nægður með stjórnarmyndunina. Mun
ég ekki að sinni fara út í teoretískar
bollaeggingar um það mál. Lat mér
nægja að segja, að yfirleitt sjúrast
það hafa verið ^{-í ýkkar flokki-} einn ~~veit~~ menn,
sem voru á móti stjórnarmyndun
með þeim „ræðu“ heldur en þeir
sem voru með. En hvað lítur
völdunum í stjórnum? Eru það
ráðherrar og e.t.v. þeirra nær-
ustu vinir úr þeirra eigin flokkum,
sem ákveða stefnuna, eða er
það frumkvæð flórtanna, stjórna-
fáðirinn frá Hriflu? Mér er töluvert
áhugamál að vita, hver stafa hans
er eftir þessa stjórnarmyndun, og
það bæt of persónulegum og al-
mennum ástæðum. Ég fékk í
fyriradeq frá RHTS bók Hédins um
Hriflung, ágætt rit að mörku
leyti, eftir þú sem mér hefir víst
vit að bláða í þú og lesa
Kafla og Kafla. T.d. er bréfið til

10
tímenninganna alveg afbragð, sem
documentum humanum. En næst-
synlegt vori að fá skrifata eum, þek-
ari analýsu á maninum. Sálav-
lífis er merkilegt. Einn sinni á ein-
sinni hefir hann, svo ég viti, farið
í meityrta mál - og notað tækifæri
til að sverja rangan eit. Þá hafði
hann í á að giska 10 ár haft á
að giska 10 tækifæri á dag til þess
að höfta meityrta mál gegn and-
stæðingablótunum ($10 \times 10 \times 365$ tæk-
færi, og hlauþár að auki), og eru
þá aðeins talin þau mál, sem hann
hlaut að vinna („lygari“, „þjófu“, „rög-
beri“, „orulaus lygari og rögberi“, „sá
orulausu“ o.s.frv.), hve réttmæt sem
unnadlin voru. Hvers vegna þú vildi-
lga að velja þetta eina tækifæri, þar
sem mábit varð elski unnið á
meinsoris? Men leggja fyrir sig
undavlegar íþróttir.

Hver er nú afstada þessa
undavlega fyrirbrigðis til stjórna-
innar? Mér skilst, að of 5 ráðherr-

3 / um sé a. m. k. 3, ef ekki 4, sem
ekki alls fyrir löngu hafi verið
hátvömmur Hríflungs, og a. m. k.
ekki nema einu, sem fyrirfram
megi telja íst að sé næsta auðsveip-
ur, sem sé Stefán Jóhann. Er hvat
met Ólaf Thors? Ef og hefi ekki mis-
skilið blaðaskrif (Alþbl.) um „upp-
gjör“ Kveldúlf, hefir þú máli nú
verit snúit út. Hóur stóð til að
láta þá halda skuldunum en
taka af þeim eignirnar, en mi
sýnist orðit ofan á að sifla þá
skuldunum og láta þá sitja eftir
með eignirnar. Vafalaust að
mér þyngi leyti útverleg lausn á
vandamálinu. En hverjir standa
að þessari lausn og hverji verði
er hún keypt. Er um það að ræða,
að „kaupi sé nokkur manns
viðskap og vild, þú verði að
Ísland hama síki“? Svá að málið
sé lagt fyrir algerlega missiflaust:
þykjast máttarstölpur í ykkar flokki,

fyrst og fremst menn þeir, sem áður
voru kallaðir „fjensussýni“, eiga fjóuasi
að þakka sína höfuðlausn? Og ef
svo er, hversu langt láta þeir þá tryggast
af þakklæðis skyldinni, í þeir að hlata
undir hann? Mér er þyllilega ljóst,
að Hríflung er ekki í bili hleypt í
neina beina valda-ástöðu, og
vertur semilega ekki heldur gefin
nein slík ástæða í náinni fram-
tíð. Í stað þess á að hlata undir
persónu hans með vegtyllum, lofa
honum að hafa formenntu í
nefndum og ráðum, láta hann
sigla til framandi landa, og gefa
honum diplómata skólanum - og
öll uttanríkis málin? - að leika
sér að. En hvernig vertur á-
stæða hans til að troða mönnum
í störf og varna þeirra ^{öðrum}
atgang að þeim, - atreit; sem
hefir nokkura þýðingu, eða góðlikaft,
þyris mig persónulega, þar sem og nýtt
þess heiturs að standa í efstu röð

4/ á hinum svarta lista. Er ætluin
að leitin til stjórnafráttis eigi
áfram að liggja um samvinnu-
skólann, eða á að gera breytingu
á þessu.

Og hvern er eil fónasav
sjálf. Engum þarf að detta í hug,
að ekki sé ríðit net fláretis
og framhlypni til þess að sta
sjálfum sér og þeim auðsveipu áfram
þegar þyllum tímans kemur. Ut frá
sjónarmiði vinstri opposísjónarinnar
og út frá sjónarmiði allra, sem unna
fónasi sem mestar smánar á þri
sauruga blæti. Íslandssögummar, sem
honum verður helgast, er það ágetth
að hann fái að sjna sem mest
af eðli sínu í bröttinu utan í ykkur.
En hinir stóru viðburðir eru byggðir
upp af legru viðburðum, og eg vara
þig og ykkur alla vit hettummi:
Ef þið lofið þessari persónu að leika
"the grand old man" getur komit sá

dagur, að þið neyðist til að fá honum
þá vegtyllu, að saurinu af ósóman-
um lenti á ykkur meira en á honum.

Ég hef nokkrum sinnum
minnst á, að máli þat, sem ég hef
ratt, sé ekki algerlega þytingarlaus
fyrir mig persónulega. Þar fyrir er þat
ekki misur satt, sem ég segi. Nú er af-
stata mín að úsu þannig, að ég
þarf ekki að vera upp á neinu
of þessum herrum komium. En hins
vegar nálgast sá tíma - hve skjótt lét
ég ósaqt, - er ég við ekki vera leng-
ur í erlendi þjónustu. Mér vori að
mörgu leyti gefelt, að sú stund vori
sem næst, er ég geti haft „hestaskifti“.
En á tvennt er að líta. Fyrst, að ég
þykist enn ekki hafa lokið þí nani,
sem ég kalla veru mína í utanríkis-
þjónustu Dana. Annar, að ég get, eins
og stendur, ekki farið heim, nema
ég hafi að einhverju að hvetta.

Í sambandi við fyrra atvikið

5/ get eg nú sagt nokkru gert frá sam-
tölum tveimur vit Svein Björns-
son, síðastliðid haust, sem eg hef minnst
á í bréfi áður.

Eg hafði talað vit Jón Krabbe
um möguleikana á útsendingu míni
og skipt honum frá samtölum mínum
vit Ólaf Thors. Fekk eg síðan skilaboð
frá Sveini, um að hann vildi tala
um þessi mál vit mig. Vit áttum
langt samtál. Svein skýrt mér frá
ýmsum viðtölum, sem hann hafði
átt vit menn úr utanríkisráðgjaf
o. fl. um fyrirkomulag utanríkisráða
heima og fékk mér afrit af álit-
gert þessi, sem hann hafði í forfar-
sent nefndinni. Sagði hann mér
enn fremur, að hann hefði minnst
á það vit manni einn úr utanríkis-
ráðgjaf (Bj. Ásg.?), hvers vegna
í ósköpunum þeir, notuðu mig
ekki eitthvát í Íslands þarfir.
Hinn hafði viturkennt, að þetta væri
í sjálfa sér fráleitt, en það væri nú
sóna met Jónas, hann fylldi ekki

at heyrja mig nefndan og hefð heitit þeir,
at meðan ~~og~~ hann séi nokkru um opin-
ber mál, skyldi eg aldrei fá nokkurt stafr
fyrr íslenska ríkit. Þetta sagtist Sv. Þ.
vilja segja mér - og samnar var mér málit
þegar kunnugt - svo at eg vissi, við hvata
örtugleika væri at stjia heima, þótt þetta
geti vitanlega breytt met nýjum tímum
og nýjum - eða breyttum - mönnum.

Þá minntist Sveinn á það, at
jón Krabbe væri orðinn nor 65 ára (það
vart hann í ársbyrjun) og hefð
talað um, at hann væri farinn at
þrúfast á störfum. Þeir hlyti at líða
at þeir, at hann færi at draga sig í
hlé. Þeir hefð talað um málit og þar á
metal, hver etti at taka við af honum.
Spurst Sveinn nú, hvort eg væri til-
búinn til at taka þann starfa at
mér, ^{er þar at kemja} sem bráðabýgdastarfr, þar til
eg fengi annað starf í Íslands þágu.
Heintast þó ekki ákveðit svar eða
bindandi frá minni hálfa, og lofati
vitandlega ekki reins frá sími.

6/ Eg tók málinu líklega, á þess þó að
gína yfir neinu. Spurd þó, hvort ekki
kæmi þarna til greina ítriflu-
fjandskap-
urinn, sem Sveinn hafði áður minnst
á, en hann vildi gera lítit úr litum
því þú, að svo fór. „Þeir“ hefti engan
annan til þessa, sagði hann, og fór
ég ekki frekar inn á þetta atrið. En-
fremur tók ég þat fram, að ég legð
mikla áherslu á að vera sendur
út og fá frekari þó, á að kynna
erlendum háttum, áður en ég
yfirgöli utaríkisráðuneytið. Þat
Sveinn myndi hugsa málið, og tala
sitau við sig aftur.

Kann ég nú nokkru sitau
að tali við hann aftur, - þat var
rétt áður en hann fór til samninga
við Þjóðmennum í Osló. Eg sagðist
við þekkeri umhugsun á málinu
þafa. Tæðfesti í þeirri skotun, að
ég vildi taka að mér þau stöf,
sem hann hefti talað um, ef
launakjör yfði þannig, að við
yrdi unandi. - Þess ma' geta he',

at það kom í ljós, að laun f. k. á
sundsvættum eru einar 3600 krónum
á ári, og er vitanlega óhugsandi
að fá nýtilegan mann, sem sjálfur
þarf að sjá sér farborga, fyrir það kaup.
f. k. er stórfurður, og hefir miklar
tekjur af málflutningsstofu síni.
Stórf sín fyrir Ísland vinnur hann
fyrst og fremst af áhuga fyrir vel-
ferð landsins. - Sv. sagði, að líklega
mætti fá þetta eitthvát lagfært, en
minnst nú á annað atrit: Hvat
ég væri reitubúinn til, með stuttum
eða engum fyrirvara, að fara
heim og taka að mér stjórn á utan-
ríkisráðgjafstofunni þar. Hann sagði
ist að víru aðeins tala fyrir sjálfan
sig og ekkert hafa um þetta rétt við
nokkurn mann heima. En málið
leggi þannig fyrir, að engin stjórn
væri á þessum málum heima. Utan-
ríkisráðgjafur varadist í öllum málum,
smáum sem stórum. Stefán rékti stórf
sitt að mörgu leyti vel, en hann
skildi hlutverk sitt þannig, að hann
ætti ekki ákveða eða gera tillögur

7/ um stefnumálin, heldur að fram-
fylgja þar ákvörðunum ráðherra og
utvörðunismála nefndar. En þetta geti
ekki gengið til lengdar. Það þyfirli að
hafa mann, sem geti sagt þeim til
um, hvað þeirattu að gera. Fyrir þessu
hlytu augu þeirra að opnað, fyrir eta
sitav, og þá mætti og bráast við að fá
skýti um það, hvort og væri tilbúinn
til þess að koma heim þegar í stað og
taka við þessu starfi. Það væri ekk-
hægt að segja, hvenær að þessu
kæmi, en þegar það yrð, mundi
verta betið um svar tafarlaust.

Nú er í þessu sambandi

athugandi, að þegar þetta samtal
þr fram, hafð Sv. Þ. fengið instruks
að heiman um norðri samningana,
að möggu leyti vel undirbúinn, að
hann sagð, - en það vantað bara
það eina, sem máli skifti, hvort
stax mætti segja upp samningnum
við norðmenn, til þess að bota þá

taktisku afstöðu í samningunum. Þessi
þetta hefti verit ómögulegt að fá þá til
að láta uppi nokkurt álit, hvað þá
fyrirskipanir, þótt þat veri algert skil-
yrt fyrir þeir að geta samit, að vita
hvað matar atlat sé að þessu leyti.
Grenja út af ~~matar~~^{undirbúningi} þessa máls
kann að hafa valdit nokkru, um
þat, að hann fór að minnast á þetta
við mig í þetta skifti. Þó má geta þess,
að þat sýndi sig, að hann hefti rétt
um þetta atriti við for Krabbe, áður en
hann talat við mig.

Í þessu síðara samtali sagði
eg tiltölulega lítið um mína afstöðu.
Varð satt að segja nokkurt hissa á svo mik-
illi þersögli þú þessari átt. Eg talat
eithvað um, að eg veri ekki viss um,
að eg hefti um fengit þann undir-
búning, sem eg teldi eskilegan, til
þess að geta fikit að mér slíkt
starf. Sv. B. fók lítt undir þá mót-
báru, í svona atriti veri spurningin,
hvað eg vildi taka þetta að mér eta

8/ ekki, þegar „Kallit“ kemur. Og niturstatan
af samtalinu hlýtur að hafa orðið sú,
að honum viltist og ekki ótillitau-
legur til að hlýða „Kallinu.“

Þótt samtöl þessi hafi aðeins
snúist um það almennu, hvers veg-
na mundi snúast við vissum tilboðum,
ef þau kemur fram, eru þau ekki alveg
ómerkileg fyrir mig. Ég væri, ef til
kæmi, og að þú áskildu, að launa-
kjör væri boðleg, fús að taka að mér
þau stöf, sem Sv. B. talað um, þótt
hit fyrra (starf F.K.) gæti framtíðin verið
nema millibilstíga, eins og Sv. fólk
fram. En einmitt möguleikinn á
þú, að ég lendi í einhverju starfi
af þessu flokki fyrir Ísland, gæti það
að verkum, að ég legg mikla áherslu
á að vera sendur víðar, en einu
er orðið, áður en ég kvæð „dönsku
mónum.“

En þú er hitt átrúit, mögu-
leikarnir að fá eitthvert starf við

sitt hefi heima. Þá kemur hrosshöfu-
im á Hrifloni aftur í ljós. Éru ekki,
eins og stendur, alveg sérstakar líkur
á þí, að hann geti, með metalgöngu
Stefáns Jóhanns spilt fyrir mér í öllu,
sem snertir stöf nálegt íslenskum
utarríkismálum? Þótt við Stefán
höfum lengi verið góðir kunningjar,
veit ég að jata, að ég hefði að óreyndu
litla trú á skörmygskap hans í að
koma góðu til leitar, þegar honum
verri menn reyna að hafa áhrif
á hann. - Og hvernig eru höfvar
á öðrum stöfum, sem til greina
getur komit að sækja um? Það
vertur að athugast, hvort eitthvát
kynni að losna á næstunni; sem
möguleiki veri að fá og óviturlegt
veri að láta ganga sér úr greiðum.

Hvernig er t.d. með stöf eins og toll-
stjórnastöðuna í Reykjavík? Mér finnst
ég hafa heyrt um það töluvert lengi,
að hún færi að losna. Þáframt
hefi ég heyrt, að ákveðin mætur,

9/ sem m.a. hefur það sé til á gættis að vera tengdasonur Páls Zótt., hefti fergit loforð fyrir stöðunni. Fróðlegt væri að þetta nánara um þetta. Sein kválifíkasióunir tengdasonarins nú úr gildi fallnar, eru náttúrulega margir um boðit aðrir. Ég nefni þetta dæmi, ekki vegna þess, að tollstjóra starfið væri í sjálfu sé svo ákaflega skemmtilegt starf, en það væri þó lífvænleg stöta og þess verð að sekja um hana, ef allum er að bola mér frá þeirri brant, sem ég sé á.

Mér þætti vent um að þú skrifastir mér athugasemdir þínar við hentugleika, ekki aðeins að þú er tekur til þessarar einu stötu, heldur almennara um atrimunmöguleikana heima fyrir manni af mínu tegi. Sérstaklega er athuga-vert í þú sambandi það atrimt, sem ég hefi nú oft minnst á, hvata að stötu Hrífungur hefir nú til að gra mér bölvum.

Þat svo útrætt um þetta atrimt.

Við ferjum símskeyti frá Sveini
bróður um lát Þórtar frænda, og voru
það hörmuleg tíðindi. Hvað verður
ni um Ólafíu? Fær hún nokkurn
lífeyri frá bankanum?

Slá nið botninn í þetta
bréf og sendi þér bertu kvestjum
okkar þriggja. Þínu bróðir
Pétur.

Fræmbald 16. maí.

Þefi nú keypt hattinn og
komið honum til brytans á Gull-
fossi, sem einnig hefir bláa stranga
nikinn til þín. Sé hatturinn of stór
eða of lítill, eða of dökkur (of ljós
er hann varla) er hægt að skifta
honum. Þvertit var 30 krónur, og
getur þú komið upp í lífþryggingar-
greiðslu bráðlega. — Guðrún bróður
míg að segja, að hana sé mjög
færir að lengja eftir börnin
mikle frá þér. Þínu bróðir
P.

Annar framhald.

Hefir það komið fram í blöðum heima, hvern skrifast Manchester Guardian - greinina frægu? Það var danskur salón-kommúnisti, Peter Rohde að-
 júnkt, sem ásamt Einari Ólgeirssyni og H.K.L. er einn af ritstjórnunum tímarits, sem þeir kalla „Nord Europa.“ Þetta komst upp fyrir prentillu hjá blöðunum, þú ást svo aðrikastist, þegar hann skrifast loka-athugasemud sína, að í nokkrum hluta af upp-
 laginu var hún meðirrituð með nafni hans, en öðrum hluta upp-
 lagins með „The Correspondent“ eða þul. Getur ekki verið neitt leyndarmál, og meði e.t.v. vit-
 taki þori stríða dómnum með þu!

P.

Rit brytunn á Gullfoeri
því bleiðastranga.

Höfu, 17. janúar 1939.

Kari bróðir,

Bestu þakkið fyrir bréf og blót.

Það first fyrir að enda þér heitar-
legt jólabréf, og vona ég að þú
hafir ekki reidst þri mikilliga. —
Ég bað Torfa Ásgeirsson að borga
þér 50 krónur til greiðslu á lífs-
ábyrgðisgjaldi. Ég hefji einu sinni
síðan fengið nokkrar línur frá hennum,
en hann minnist ekki á þetta.
Hafi hann ekki gert það, verð ég
enn á új að biðja þig að hlaupta
undir bogga með greiðslu „í líli“
(e. f. v. hefji þú þegar gert það. Síðasti
gjalddegi var 2. þ. m.). — Í háspádræðing

er ég einna helst að hugsa um
að fá 60 Króna vinnug í á, með
þú að taka ekki þátt í þú. Hafir þú
ekki þegar gefið ráðstafanir til fram-
færingsar, er þú best að eiga ekki
við þess í bili.

Semilega voru hald
að útvega ykkur einn af frægustu
þjóðaréttarráðgjöfnum, sem nú eru
uppi, Dr. Karl Strupp, til fyrirlest-
halds við háskólann, ykkur að
kostnaðarlausu. K.S. ríftingur,
eins og þér mun kunnugt, og þú
nú hér í Kaupmannahöfn sem
flóttamaður. Við Guðrún vorum
bodin heim til Dr. Gregersen's ásamt
hannum, Kari hans og syni (sem
gætur í svekara skóla í Hollandi),
x) þó ekki Guðrúnar

2) mi fyrir skemmtu. Gregeesen minnst
á það við S., hvort hann mundi
ekki vilja halda fyrirlestur í Reykja-
vík, og tók hann þá mjög vel.
Taldi emfræmur líklegt, ef ekki
vist, að Rockefeller mundi fá au-
legur til að borga kostnaðinn, ef
Háskólinn heima sakti um það.
- Mefndu þetta við prófessor Ó. L.
og skrifaðu mér síðan, hvernig
ykkur list á málið. Struppi hefir
ekki minnst á það síðan við
Graz, svo eg viti, og eg vil ekki
gefa neitt frekar í þá, nema ykkur
sé þókk að þá. En sé svo - sem
vist ekki að mega teljast - getum
við Graz. Velt þat frekar við
Dr. S. og m. a. fengit nánari upp-
lysingav hjá honum um það,

met hvarðs móti eigi að útreign
peningana hjá Rockefeller. — Síðan
Strupp fór frá Frankfurt, hefir hann
m. a. haldið fyrirlestur í Miklagarði
í tvö ár, einnig við háskóla í
Bandaríkjunum og í París. — Eg
let þess getit, þótt litlu máli skilji,
að samilega er einhver vígur
milli hans og spekingisins Eiríks
Bonéls, sem heima var en mér
hefir skilist, að hann ^(E.B.G.) var nokkut
heimaríkur í þrotarettinum.

Fleira ekki að skrifa að
sími. — Tilvami minnar til að koma
þú til vegar að eg yrt útsendur nú í
vor hafa algerlega misheppnast, og er
löng saga að segja þú þú, en bitur
slinna bréfs. — A. Kl. J. skrifast mér frá
Washington, að hann hefir átt fal vit Hrófludýrit,
m. a. um mig. Sjáist unvending skeppnum
um eigi hefir nátt svo langt, að hafið gæm mér
vortarvit að sími. Bertu Kuejgur okkar allur
þíni P.

Höfn, 5. febrúar 1939

Kari bróttir,

þakki þú fyrir bréf og blót. Sendi þú blaðastranga með Kristni. Stefa'ssoni tekni, sem fór heim með Brjárfossi í gorkveldi. -

Í sambandi vit málit um ~~þ~~ Strupp er skylt að geta þess, að best. Knud Berlin og Georg Kolus í uttanríkisráðuneytinu hafa gagnvart Gregor þess gott mikit í þú, hve leitindlegur fjnilesari hann væri. Ef úr heimferð hans yst, & þú sí á hatta, að enginn nema þú og prófessor Ólafur Lárusson nemti að hlusta á hann! Með þínust rétt að geta þessa átritis-privatissime- under þótt hugsanlegt sé, að einhverjar privat ástæður liggi að þessum ummælum.

Hefi Tólli borgat þú 50 Krónur, sem & skrifast um í síðasta bréfi?

þat, at útsendingar á formu mín
þafa strandat at rími, stendur ekki í
sambandi við neinar þrífingavélar; þat
sem seinast varð til fyrirstöðu var þat,
at maður átti von á barni í Ítalíu.
Skel ég nú segja þér nokkru nánar frá
því, sem geret hefir í málinu.

Stax eftir at ég kom at heiman
í haust, átti ég til við þér Krabbe um
málit; sagði honum af viðtöllum okkar
Ólaf Thors, þ. á. m. at Ólafur væri fús
til at reyna at koma fram einhverri
islandskri launauppbót handa mér, ef
útsendingu til Landu geti ortit.
- þér tók þegar í stat vel í málit og
hélt, at áttvellt myndi at koma þessu
í framkvæmd, at frátökum launa-
spurnálinu, sem hann vildi þó tala
um við forstjóra þeirrar skrifstofu í ráðu-
neytinu, sem þer met þessu máli. Talað
þér síðan við skrifstofu stjórnar, sem lof-
aði, at málit skyldi aðhugað únsamlega

2/ en sagt ekkert ákveitt, sem ekki var
heldur von. Þú launaupplót að heiman
sagt hann þó strax, að slíkt komi ekki
til mála, það gæti ráðuneytið ekki verið
þekkt fyrir (sem raunar er satt) og launin
væri einnig þannig ákveitin, að eftlæt
væri til, að hægt væri að lifa á þeim. —
Ég hafði mí áður en þetta samtöl fór fram,
afþegat launakjörin nokkru nánara,
og reyndust þau töluvert betri en ég
hafði haldið. Með öllum uppskriftum
og að óbreyttu gengi myndi ég fá ca
20 þús. krónur á ári sem annars slíku
ritari í London, og mér þykir ólíklegt
að svo mikil þurfi að leggja í kostu-
ðinu, að ekki mætti lifa á þeim. Þó
er það nokkurt almenn trú í ráðuneytinu,
að ekki sé hægt að lifa á launum um
í London einum saman. En hvort
sem þú lítur, er það ákveitt. Strax úr
þögninni.

Ég talad mí skömmu sítar

við skrifstofustjóranum til þess að sendi-
stríka fyrri til máli J. K. við hann. Sagd.
aðal áhersluna á, að eg óskot að verða
sendur út, almennt, en að J. K. og
sunnilega einnig ísl. stjórnun myndi
helft sjá, að eg væri sendur til London.
Eg fékk hinsamleg tilboð en óákvætt.
Þó þann eg þáð strax, að skrifstofu-
stjóranum var heldur illa við mital
um þessa stötu í London mi í bili.
Sagð, að séstök atvik væri þess vald-
andi, að ekki hefði verið áformast að
skifta um mann þar í vor. Til eins frekari
áættingar þessum málaleytingum talad.
Sveinn Björnsson vit forstjóra ráðuneyt-
isins, en fékk sýnt svar hinum fyrri.

Nú hafði eg útlipið um að
kannast að þú, hvort aðrar breytingar
ætti að verða í London mi á „fardög-
um“ (1. apríl) og kann þú í ljós, að
áformast var að skifta um 1. sendiwal-
ritara (sem verður sendihera í Japan)

og var þú eðlilegt, að reynt væri að
 fótast meiri umskrifti í sum. Annar
 var verra, og þá var, að heimildar-
 menningu mínir töldu stötunni hálf-
 ráðstafað 1940. Þótt þá sé nú sumi-
 lega ekki óumþreytanlegt, - a. m. k. ekki.
 ef nokk áhersla er á þá löng frá Íslands
 hálfu, - þá er ég að sýna um eftir
 öðrum möguleikum, út frá megin-
 reglum, að betri er einu fylgja
 hendi en tveir í skógi. Trétti þá, að
 ákveðið hefði verið að skipta um
 vicekensiúl í Hamborg í vor, senda
 þann sem þar er til Sydney og
 þann heim, sem þar er. - Eftir
 umrætur við J.K. og S.B. fór ég
 svo aftur til skrifstofustjórans, sem
 fyrr getur, og kvæðist gjarna vildu
 taka að mér þannu starfa í Ham-
 borg í skamman tíma, ef hann
 losuast í vor. Því hefði skilið að

Bestu sveitin allra fjölskyldumanna.
 Þinn bróðir P.

örtuglíkav vesi á at koma til
Londun í vor, og þótt ég óskaði þess
áfram at koma þangað, þegar stafr-
inn losnaði, þá vildi ég gjarnan fá
hitt starf í bili. - Þessu var nú ein
vinsamlega tekið, en ekkert sagt á kvæði.
J.K. studdi einu mitt mál vit skrif-
stjórnun, og viðtust allar höfud á at
þetta væri fram at ganga. En þá kom þat
í ljós, at vísikensullinn í Sydney átti
von á barni rétt um þetta leyti, og bat
nú um at mega vera um kyrt til
hausts, - og var þat at sjálfþögðu
veitt. Þar með var málið standat
í bili. Margt getur breytt til hausts
og ekki at vita, hvort matur verður
jafn á kafur eftir Hamborg þá. -

Nú er eftir at skýra frá samtöllum
vit Sv. B. in bitur næsta bréfs. -
Sendu vit hentuðglíka, Hæstaréttardómana 1934
með registri, einnig registur 1933, 1936 og
sitau. Einnig dómana 1938 þegar þeir eru heftir.
Gott ef heft vörut útvega Tímarit Lögfr. og Hagfræðinga,
1. ár. 1. hefti. Einn fremur 2. ár 4. hefti (og sitau) ef ur hefti
koma.

Höfu, 25. apríl 1939.

Kæri bróðir,

Bestu þakkið fyrir afmælis-
gjöfina. Hlakka til að fá ljóð Péturs
Jakobssonar, þegar þér hefir tekið
að ná í þau. Gæti rát fyrir, að
það sé bókmenntir að mínum
skapi.

Um mál Dr. Kroeners hefi
ég átt tal við nokkra vstra menn,
þ. á. m. föu Krabbe. Hins vegar hefi
ég ekki haft uppi á sjálfum þjéttu
lögumum um þetta efni, en hefi gett
ráðstafanis til þess að láta senda
mér þau. Skv. þeim upplýsingum,
sem nú liggja fyrir, sýnir mér
málit hofa þannig út:
það versta, sem sked getur

í málinu, er það, að þýzkuv dómstóll
eða yfivald úrskurðar, að eðlleitirgin,
sé ís gildi fallin, og að nánara til-
tekin persóna fái forrátt barnsins.
Þessi forráttamatuv fer þess á leit vit
íslensku stjórnarröð, að þau afhendi
honum barnit - t.d. met beittu,
sem send er gegnum þýzku general
Konsuláttit í Reykjavík.

Hverju eiga þá ísl. stjórnar-
röð að svara? Þau geta ekki svarað
öðru en þú, að þýzkuv dómur og
úrskurðir sé ekki að fara með þú á
Íslandi, og þú veitir ekki hjá
þú komit að leggja málit undir
úrskurð ~~at~~ réttra íslenskuv stjórnar-
valda til efnis úrskurðar. Hvort það
yðu dómstólarnir eða stjórnarráttit
mátt þú vita betur en eg, en mér
sýnist í fljótu bragði, að það hlýtu
að veita dómstólarnir. Sé ekki

2.) þakris til á Íslandi um ógilding
atkleiðingar, gegn vilja atkleiðanda
(og atkleidds!), virtist mér a. m. k.
að dómstólarnir verði að skera
úr þú, hvort málið heyrir undir
þá eða ekki.

Hver sem á að skera úr
málinu er það þó víst, að úrskurð-
urinn á að vera um efni máls-
ins - hvort ástætur sé fyrir hendi
til ógildingar atkleiðingarinnar -
og að úr þessu á að skera skv.
íslenskum lögum. ^{fyrir og fremst,} þá er á að
skera úr þú samkvæmt íslenskum
lögum, hvort skylt sé að fara
eftir þeim úrskurð, sem vit gerum
ráð fyrir, að upp hafi verið kvæt-
inn í þýskalandi, eða ~~eft~~ að
taka tillit þýskrar löggjafar um
þetta efni. Réttarlega skotast er
þetta punctum saliens.

Og þá kemur að þess, hvort
nokkur ákvæði um sýgilding atleið-
ingar, sem stofnað hefir verið til
erlendis með erlendum borgurum
sem málsatilyum, sé í íslenskum
lögum. Um þetta atviti eru skýr
ákvæði í Norðurlandasmunni
6. febr. 1931 um ljúskap atleiðingu
og lögrot, sbr. lög No. 29, 8. sept.
1931. Í 13. grein samningsins
segir: "Um slit atleiðingar milli
ríkisborgara samnings^{rikyanna,}~~landanna~~
er stofnað hefir verið til í einhverju
þeirra, skal útkljáð í þess ríki, sem
atleitandi á heimilisfesti, eða eigi
hann ekki heimilisfesti í neiri
samningsrikyanna, þá í þess ríki, sem
atleitingu á heimilisfesti í. —
Vit úrslit þessa máls skal í hverju
ríkinu beitt þeim lögum, sem
þar gilda". Það er óhugsandi,

3/ taldar veri minni ástætur til þess
að fara eftir ísl. lögum, þótt úr-
skurðurinn hefði verið upp kvæðinn
í landi, sem engan samning
hefði um þetta efni við Ísland.

Meðan Nürnberglögin ekki eru löglídd
á Íslandi, fe ég þú ekki sést, að
hegt veri á löglegan hátt að ná
barninn frá þeim kromershjónum.

Hitt kynni þú að vera annat
mál, hvort ísl. dómstóla eða yfir-
völd langast til að kvæða upp úr-
skurt, sem segir að úrskurti vors
stóra franda veri að engu hafandi.
Að vísu sýnist í þessu tilfalli hegt
að gera það á svo strang-júridískan
hátt, að það veri ekki á neinum
hátt varhugavert. En setjum svo,
að menn langast ekki til þess, -
þá er allveg upplagt, að hegt
veri að fara gömlu embættis leiðina.

draga málit á langum (spyrja eftir
seinferustu leitum um praksis á
ötum Norðurlöndum og e. t. v. Eng-
landi, veita frest á frest ofan)
þangað til málsaðilyðar væri allir
á bak og burt fyrir löngu. Ef
þau væru komin til Ameríku á
annat burt, heft eg gaman af
að sjá, hvernig Hitler fer að þrú
að ná frá þeim kvakkaum.

Eg vona að þú sért sammála
þeim lögfræðilegu kenningum, sem
eg hefji haldið fram hér að framan.
En jafnvel þótt það, að lömi
mér lífrari manna, væri einróu
vitlessa, sem eg hefji sagt, og al-
mennt væri skylt að fara eftir
lögum stleitingarlandsins (eða
landsins, þar sem aðilyðar eru
borgarar), þá væri úrskurður sá,
sem hér um ræðis ógildur að

4/ réttum íslenskum lögum, af
þeim einföldu ástæðu, að hann
skíddi á móti grundvallarreglum
íslenskra laga og gótu síðferti
(á sama hátt og tvítvæni, fróla-
hald o. s. frv.). Þetta er skylaut, og
þetta myndi dómstóll í Englandi
eða Bandaríkjunum ekki líka
vit að segja, en Hitler fór kannske
að spyrja, hvort vit vorum ekki
hræddir við hann, ef vit leyftum
okkur að segja sannleikann svo
berum ortum!

Eg nefndi í upphafi, að
ég hefði rétt málið við jónsa, en
tek þó fram að þetta eru að miklu
leypi mínar eigin röksemdir. Eg
hefði t. d. ekki tekið eftir ákvæðum
í Nordurlandasmáningnum, þegar
ég talaði við f. K. Hann er, eins
og þú veist, búið vitur og varfarinn
matur, og hans álit var, að

ekki væri ástæða fyrir Kv. ~~484~~⁴⁸⁴ til
annars en að bíta róleg~~ur~~ á tektu
og sjá hverju fram yndi. Þótt svo
fosi, að líkur yrdi til að úrskur-
ur félli á móti þeim á Íslandi (eftir
að málið hefði verið dregið
hafilega lengi) væri ekki annað
fyrir þau en að fara úr landi
rétt áður, og þá yrdi fjórtveggjarar
að byrja á nýjan leik og barnið
yrdi löngu sjálfásta óður en máli-
inu lyki. En bók f. K. og aðrir
virkir menn, sem eg væddi málið
við, töldu ákaflega ósemilegt,
að fjórtveggjar mundu hreyta
við slíku máli utan landa-
márama.

þá ráð komit að sínu.
Bestu kveður og heilla óskir á
afmælinu frá fjölskyldunni
þínum bróðri

Skilast þökkum til mönnum þínum afmælingu
Ekki þíni til frekari skatta mína.

Kaupmannahöfu, 14. apríl 1939.

Kari bróðir,

Bertu þakki fyrir gott bréf
og bláðasendingu. Vonu, að þú
hafir fengið bláðastranga, sem
ég bat jóh nokkurn jónsson
um að koma til þín. Mun
senda þér blót með Gullfossi
á morgun (hjá brytanum, ef
ekki verður annars getit í
bréfinu). Í bógglinum eru
emfremur bókur til má'gs
voss Lásusar (12 binda útgáfa
af Goethe) og ein „Mál“ menningar.
bók, sem ég bit f. að skipta
fyrir mig. (Gvi ekki ráð fyrir,
að þú tilri tala vit slíkt bolsé-

vika ferlag). - Þú þakkið fyrir
HRG. - Þú hefur sent sitt register
í 2 eintökum, og þú endur-
sendir þá annað þeirra í sit-
asta blataböggli. Seinasta register
sem þú hefur fengið er 1936 (7. liði).

Ekki neiva út skurfa út
þinni.

Kveður frá okkur öllum, þ. a.
m. í tilfni af afmælinu.

Blessatur
þinn bróðir
P.

Höfn, 19. mars 1939.

Kæri bróðir,

Þakka blatasendingar og ^{semilega} ~~st.~~
bréf. Sendi unikum stranga met
þessari þrot og umm bitja brytanu
á Gullfossi fyrir sendinguna. Inn
á milli blátanna eru myndir af
Ragnhildi litlu, sem þú ert betinn að
koma til skila til mömmu og blófa.

Eg bendi þér á, að í blótun-
un er muntal um þingmáttur
um símhlevun, þar sem töluvert
ömur sjónarmat koma fram en
heima um árit.

Hér eru allir skyni booni með
lostni skelfingu út af síðustu
atburðum í stórpólitíkinni.

Ekki er þó almennt brútt vit, að
„Denmark's Day of Doom“ sé ein
uppruninn, - en hver mundi
hreyta hönd eða fót, þótt þjóttvejar
þattu þurfa á fótlandi að halda?
(Annad er, að semilega þykir
þeim hertugra að hafa Danuítka
hlutlausu í ófrið, heldur en
að innlína hana eða þína
hana til að fylgja þú ~~at málinu~~
á rígvöðlinu.

Hvat sem öðru lítur, er þetta
allt á hrotri leit til andskotans.

Hafa menn nokkra hug-
mynd heima um það, hver hefir
skrifað greinina í Manchester
Guardian? Þín er, að þú er vortist,
vippast af svipstun toga spunnin
og ymislegur þýttur emigrant-
litteratúr um stjórnval mi á

2/ situatu árum, - þ.e. tekis ýms at-
vik, sem getu þítt eitthvað, og,
vo spunnit og ofit út frá
þeim, - stafrýndum og hugarburt.
blandat saman, þannig, að ókunn-
ugir geta ekki greint eitt frá öðru.
Út frá þessu sjónarmið legi nærri
að atla, að greinin væri skrifuð
af einhverjum þjóðum Gýsting,
sem værit hefði heima, en ekki
fengit devalarleyfit framleugt.
En að efri til geti hún líka værit
skrifuð af ísl. talon kommúnista,
því að „hugrenningalegslin“ (að ÁHR)
væ skifuð og lýá þeirri mann-
tegun á ~~á~~ Norðurlöndum. —
En þrátt fyrir það, að grein þessi
er full af öfgun og ýkjum, er
enginn vafi á því, að þjóðverjar
frankvæma ýmsar athugasir heima,
sem bændum er minni en enginn

hagur að. Þó að okkur sé vitan-
lega nauðugur einn kostur að
sjna þeim kurtisi og vinsemd,
þes þó á allan hátt að varast
að láta þá fá nokkur föst í tók
í landinu, þeir eta óþeir.

Ekki tími til frekari skrifta
af sínu. - Hvað er til í þessu
ameríska lánsþilbodi, sem talað
er um í blóðum? - Hefi heyrt
þínar mestu tröllasögur um
vin vora Torfa. Þú vertur að
skrifu mér, hvað til er í þeim.

Bestu kveðjur frá fjölskyldu-
minni.

Þínum broður

D.

Slöfn, 14. nóvember 1938.

Kari bróðir,

Bertu þakkið fyrir bréf og blöð. Ég
bat Munksgaard að senda þér bókina
um einnar og Freggja deilda fyrirkomu-
lagit eftir Knút Berlin, og vona, að
þú hafir fengið hana, með skilum.
Einn þessu sendi ég þér það, sem kom-
it var af af norska utaukismála-
tímaritinu, áður en þú gertist áskrif-
andi. - Bók K.B. "Det norske og danske
Rigsraads Stilling til Island" (Kbh. 1911)
hefi ég ekki sent að svo kommu, þú
að ég man fyrir rist, að ég hefi sent
þér hana áður. Það er frekar lítil bók
í stíminni, ræddi kaup. Hins vegar man
ég ekki, hvort ég hefi nokkur tíma
sent þér bók Knúts, "Islands Statiretliche
Stilling efter fristats tidens Ophæv" (Kbh.
1909). Batar þessar bækur má þú

hjá forbókabólum fyrir nýjög lítið vest,
og takist þér ekki að finna þér heima
í bókum þínum, er ég fús til að senda
þér þær.

Ég hittí Kr. B. annars nýlega
í veizlu hjá Dr. Gregersen. Knútur var
þar hrókur alls fagnaðar og lék á
alls oddi, þó að Gr. hafði sett hann
í öndvegi og honum fannst allt snúast
um sig. Við föluðum talsvert saman
og fór vel á með okkur. Karlim sagði
að Ísland hefði verið nú „ulykkelige
Kjærlighed“, og spurði hvort ég skildi
það ekki, að hann, sem Dani, „ikke
ville af med et så dejligt Land.“
Var annars gaman að heyra dóma
hans um ymsa, Íslendinga og Dani,
sem afskipti hafa haft af sambands-
málinu. Hann er ekki að dræga
úr, þegar hann finnur að þú, sem
honum hefir líkast mitur. - Annars

2 /
sýndist Karlinn ekki bera neina
þykki til 'Islandinga', en miklu frekar
til lands sína, sem honum þótti hafa
staðið mj. illa í sambands málinu. Þó
kvartaði hann undan því, að sér hafi
verit þurlega tekið, þegar hann kom
heim um árið, eftir að hann hafði
lýst yfir því, að mi hefti hann
„grafit strítsökina.“ Talati hann um
greinar, sem birst höfðu í „sorpsblót-
inu Vísi.“ Eg fór náttúrulega ekki að
rökraða þetta neitt við hann né, ^{at} reyna
að sýna honum framá, að það, sem
mönnum hafi mislíkað, hafi verit
það, að fé sáttmálasjóðs væri varið
til kostnaðar þotinu. - K. B. minnt-
ist á Réttassögu Alþingis og sagðist
vera hissa á, að Sívar hefti ekki
sent sér hana; sagði, að eg mætti
vel segja honum það, ef eg skrifaði!
Greg. hefir líka stundum verið að
minnast á það vit mig, hvort
ekki væri hægt að fá þá bók. (Hann

heft mína að láni, meðan hann var
að senja doktorsritgerðina). Hversuig
er þú farit?

Eg skift þú fram hér, hvort
þú ert ekki að senda Knúti ritgerð
þína, þegar hún kemur út. Eg sagð
hannum, að vesit væri að prenta rit
um þetta efni eftir þig, og sýndi
hann nokkur áhuga fyrir þú.

Mikill er máttur andskotans,
sagði Karlinn í Arnarfirði, og sammat.
it það er a' ný, þegar Hitler
fekk mig til að kaupa útvarps-
taki í septemberlok. Eg þóttist verða
að hafa þetta nýfírku áhald til
þess að fylgjast með í ófrítn.
um, sem var að koma, - en
raunar var það fyrsta, sem ég

3/ heyrði apparatist segja, að mi væri
komið samkomuleg „í prinsípinni“
hjá þeim í München. Mér lá við
að skila tekinni straks aftur, en ekki
vildi minn betri partur fallast á það.
- Einn mikill kostur er á að heyrna
fréttir í útvarpinu, og hann er sá,
að matar sleppur við fyrirspurnir,
sem allt ætla að kafa í blótunum.

Ekki er gott að segja, hvað
þeir svæmstu af nazistunum hafa
atlað sér í lok september, - hvort
þeir hafa viljast strit, eða hvort þeir
hafa þótt vitá, að Chamberlain
vildi ekki strit undir neinum
kringumstöðum, - og hafi þess vegna
ekki viljast láta sér neqja, að fá
kröfum sínum framgengt að efni til
(skv. tillögum Chamberlains) heldur
viljast nota tekifarið til að aut-
mykja England og Frakkland jöfu-
framt. Það tókst þeim. Beita sömnum

er sí, að enginn kom til Chamberlains
og Daladiers að biðja þá að tilnefna
menn í „féranisdómum“, er kröfur
flugverja ~~og~~ á hendur Pálverjum voru
geðar upp, heldur leitustu menn
til „sinanna“ Hitlers og Mussólínis. Öll
er þessi pólitík stórveldanna á hvat-
leit til helvítis, eins og sést á aukn-
nu vigrinandi allra landa, þrátt fyrir
ord ~~at~~ Chamberlains um „no war in
our time.“ Hitt kom að vera satt,
sem Hambro stórningsforseti sagði, að
ekki þurfi að óttast ófrið milli stór-
veldanna, meðan eitthvert suð-
ríki sé eftir til að fórn.

Á eitt atriði vil ég atvika
minnast í þessu sambandi, sem
ég veit ekki, hvort þið hinið vitan-
num heima hafit hugað út
í. Hvernig verður afstata Dan-

4/ meður í heimsstyrjöld, og hver hagar
- eða óhagar - verður Íslendingum
að sambandinu. Eitt sýnist mér vera
augljóst mál, að Danir verði upp á
nát Þjóðverja kommis, - og Íslendingar
upp á nát Englendinga. Ef til heims-
styrjaldar kemur, verða Englendingar
og Þjóðverjar vafalaust hvorir á
móti öðrum. Danir mundu reyna
að vera hlutlausir; þar fyrir er hug-
inn sem segir, að þeim tókist það,
(og mun ég ekki að sinni leida þekari
rök að þí). Þeir mundu þá, ef þeir
gætu fylgt „hjártanu“, fara í lit með
Englendingum; en ekki þeir létu þó
ekki heldur vitit ráða, og leyfðu Þjóð-
verjum að taka landit? Ef þeir gera
það ekki, verður landit semilega
rígvöllur, Kaupmannahöfnu bombardert,
fjalland. Frúlega tekið allt að einu. -
Ég fer ekki frekar út í þessa röksemd.

leiðslu að sinni; enda er þú þar um
að þröngna við, þar sem ég hef fítt
upp.

Heldur eru rosaleg tífundir

úti á Suðuroyri nú þessa dagana, og
troubla fallin til að auka álit dikt-
feranna í augum sitastra manna.
Það er mikil villa að álita, að lýt-
ræðis fyrirkomulag sé það stjórnar-
fyrirkomulag, sem verður að hlíta
vilja hinna heimskustu, eins og
sumir halda fram með skilskotum
til þess, að Kongsráðgjafurinn sé
jafn og hinir heimsku sé fleiri
en þeir skýmsönnu. „Þeir vitu eiga
að ráða“, segja þessir spekingar,
„og það verður best tryggt með
das Führerprinzip!“ Röksæmdir
lætist ekki illa í eyrum; en lítt

5/ stendur þú á þú, að hversgi sýnist
skynsemin rekin sneypulegar á dyr,
þegar litit er á sjálfa atburðina,
heldur hjá þeim sem hafa „las
Túhverfprinsíp“ at leitastjórnun?

Er ekki samuleitkurinn þessi:

• Hvaða stjórnaðfyrirkomulag sem valit
er, getur enginn farið með stjórnun
þess að hafa stutning. Sá stutningur

kemur sjaldnast frá allri þjófinni,
heldur frá vissum hluta hennar.

• Oftis þú, hversgi á stendur, eru
hinnir í andstöðu, hlutlausir eða
sljóir fyrir þú, sem er að graet. —

• Lýðræðisfyrirkomulagit byggir á
þeirri grundvallarhugmynd, að
þat eigi að samfara menni með
rökun, — m. ö. o., að þat se' vitit

sem eigi að ráða. Men eru mis-
vitrir, og þú gengur þetta oft skrytky-
ött, og rökun, sem beitt er, eru mis-

jafulega gild. En sé horfið frá pers-
ari grundvallarlegu lýðræðisins, er
lýðræðið ekki aðeins dæmt, heldur
er hvið að selga þú: þá segja menn:
þjóðarviljum - eta hvað þeir vilja kalla
það - hefist þerugið okkur völdis, og
við höfum ekki: tryggja að sleppa
þeim. Við þolum engar mót báur!

Þar sem foringja-reglumni
nýju - og hvarstjóra-reglumni gömlu -
er fylgt, er einnig oft skýrskotað til
þjóðarviljans, og reyndar hefist
marg sínt, að hvarstjóranum verður
ekki skota skuld úr þú að fá fylgi við
þjóðarathvötagreiðslu, meðan lýðar-
inn fer „panem et circensis.“ En mun-
urinn liggur í þessu: hvarstjóranis
þola ekki rökroður, og skýrskota þú
ekki til skynseminnar, heldur til
tilfinninganna. Og til tilfinninga

6/ anna hjá hvata flokki manna?
Hjá hinum fánemma hópi, sem hefir
félagslegan þroska og kam at meta
hag- eta tilfinningar- annarra
manna eta annarra fjöfa? Eta
til tilfinninganna hjá hinum
marghöfða þurs, - skrifnum?

Spyrjum veynduna. Þú er
óljúgust.

At þessu er ljós sá miklir
munur í stjórnaðarferðum:
Annarsvegar tilraun misgreindra
manna til at leysa úr mállum
effis skynseminnar reglum. Hins-
vegar þeir, sem leita síe stúning
í eðlishvötum manndýranna, þú
þú at áu stúnings fjöldans "sú þeir
fallni.

Blessatur,
skrifu meira síðar
P.

Kæri brotji,

Það brytann á Gull-
fossi fyrir blataend-
ingu stóra í morgun.

Bestu kvæðju
P.

Liftryggingardeild

Gjalddagi: 1.12.1938

Iðgjald kr.: 52.35 D.6.66 Nr 242618
Frádráttur kr.:
Mismunur kr.:

elur
P. Benediktsson

b. p. Bjarnis Benediktsson

Langanes, 66, R.

Fyrir tryggingu þessa er iðgjald fyrir 1/2
ár greitt frá ofanefndum gjalddaga.

R.vík

13 DEC. 38

SJÓVÁTRYGGINGARFJELAG ÍSLANDS H.F.
LIFTRYGGINGARDEILD

Anna Þorlacius

gjaldkeri

Ordrup Strand

AVIK
15

Best Brygger
København
D

REYKJAVIK
(24. 11. 53. 13)

Fotograf S. Bay, Asnæs - Enerci 700

17.2.59

Skipbrieff

Herr professor

Bjarni Benediktson

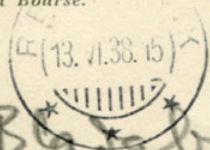
Laugavegi 66
Reykjavik

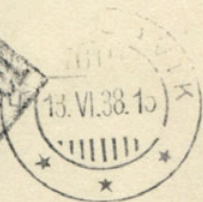
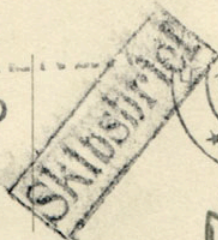

KOPENHAVN BØRSEN

The Exchange.
Die Börse.
La Bourse.

SKIP

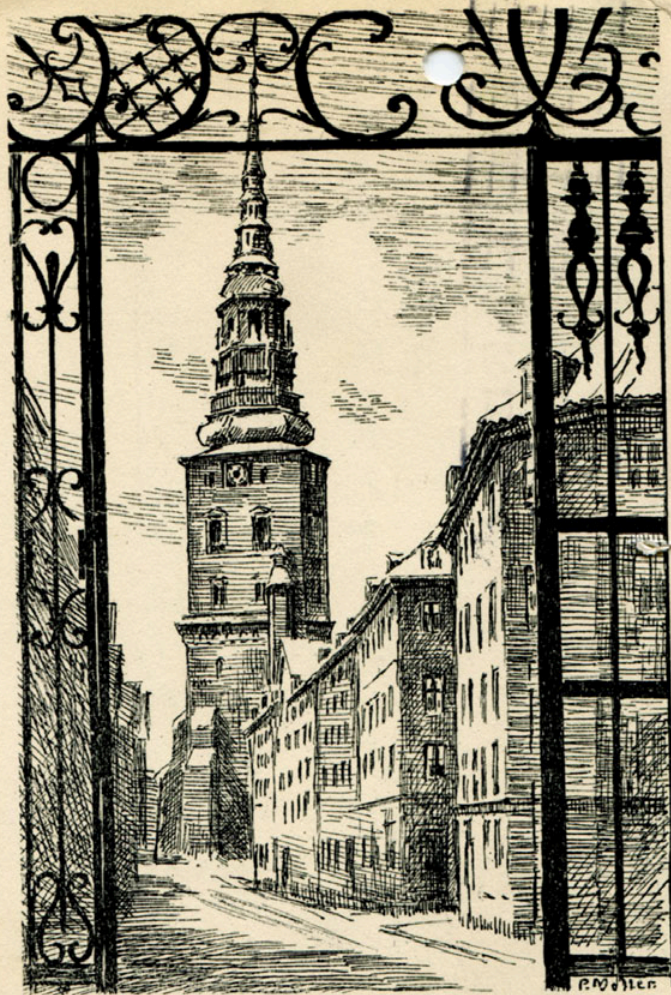
Bláabóg gull
hjá Har. Þor-
modseni (lokist
he þíns Kalda)
Kvettur
D.

ENERRET

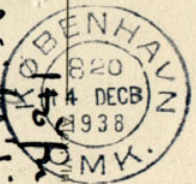
Herra Bjarni Benedikt
Laugavegi 66

Reykjavík

Nikolaj Kirke.

10 cents Kunstforlag, Eneret, Serie 79

Herra prófessor
Bjarni Benediktsson
Laugavegi 66
Reykjavík
Ísland

Kæri þessi! - Blástið öggu
þú á min verum hjartan.
Þí hanna sögu. Þakka
þér og best. Bestu
póla. og myndlistar
þú R. G. og þínum
bestur
Bestu.

Höfu, 28. júlí 1938.

Kæri bróðir,

Bestu þakkið fyrir síðarta
bréf þitt. Skipturnar munu áreiðan-
lega hægt að fá hér, eins og
þú vilt hafa þar, og munu ég
koma með nokkrar með mér. —

Ég sendi þér blatastranga einum
mikið með Óla Vilhjálmsyni,
— eða réttara sagt attlat ég að
senda hann með Óla, en hann
var ekki kominn til skips, þegar
ég fór, svo að ég skildi stranganum
eftir hjá Pétri Sigurðssyni, sem lofað
að biðja Óla fyrir hann frá mér.

Vona að þú „nálgist“ hann, ef þú
hefur ekki frétt til hans.

Ég hef mjög mikið á nyg
gott mánaðarvit, um utanríkisráð, —

gefist út í Norögi. Sendi þér eitt hefti
til reyndu. Hiltu, að ég láti senda
þér það?

Freistandi vosi að skrifa um
jums pólitísk mál, en líklega er
þó réttara að geyma að skamma
þig fyrir afstöðu þína í þeim efni-
um, þar til heim kemur!! Get
þú ekki stillt mig um að dæmt að
afstöðu sjálfstæðisflokksins í byggða-
leyfis málinu. Hin virdist eftir
blöðunum vera þessi: þetta er hit
versta mál, sem fram hefir verið
borið síðan land byggðist, og
er Trausóknarmönnum og Skrif-
jónasi rétt lýt með þú að þeir
hjá þú fylgi sitt. Hinsvegar er al-
ger óþarfi fyrir þessa höfðingja
að vera hálá sér af frumkvæðinu
í þessu máli, þú að ekki stendur
einn stafur í tillögu Jónasar, sem
við höfum ekki áður borið fram
á þingi. — Er þetta ekki rétt með þér?

Þess að þú hefir þjárgað leiðsöluþinginu.
Bestu kvæðinu þess okkar allra
þínum F.

14, Ryder Street,
LONDON. S. W. 1.

Ref: F.11.

11. júní, 1940.

Góði vinur,

Eg veit ekki hve langt er komið bollaleggingum ykkar heima um fyrirkomulag starfsins hér í London, en vonandi verður mér fyrirgefið, þótt eg leggi þar orð í belg.

Eins og kunnugt er var það fyrirkomulag valið í febrúarbyrjun, þegar eg var útnefndur viðskiftafulltrúi hér, að eg skyldi á þessum áðeins vera fulltrúi viðskiftanefndarinnar, en jafnframt vera til taks fyrir stjórnina að því leyti sem á þyrfti að halda.

Eg var aldrei allskostar ánægður með þetta fyrirkomulag, en mér reyndari og vitrari menn voru þar á 30ra máli, og var eðlilegt að þeirra ráðum væri fylgt. Mun eg heldur ekki eyða orðum að því hér, hvað hefði verið réttasta leiðin. Þás viðburðanna hefir valdið breytingum á því fyrirkomulagi, sem í fyrstu var valið, og eg bygg, að nokkurra frekari breytinga sé full þörf sem fyrst.

Það varð að samkomulagi milli brezka og íslenska nefndarhlutans að hinn fyrrnefndi sei nefndinni fyrir skrifstofu hér í London. Þessi húskynni voru tilbúin hinn 1. apríl, í skrifstofubyggingu Charity Commission of London, sem nánast myndi svara til fátakra-fulltrúanna heima. Húsið er á góðum stað og rúmt var um nefndina í fyrstu, því að fátakra-fulltrúarnir höfðu farið til Lancashire, þegar ófriðurinn brauzt út. Rétt eftir að við komum þarna, fór þó að lifna í húsinu, því að flotamálaráðuneytið tók kjallarana sem bústað handa sjóliðum, sem ávöldu skamma hrif í London. Og enn litlu síðar

/var

Herra utanríkisráðgjafi
Stefán Jón. Stefánsson,
Reykjavík.

var ákveðið, að flugmálaráðuneytið tæki mestalla bygginguna til sinna nota.

Þetta hefur þau áhrif, að flytja varð skrifstofu nefndarinnar í minni og dimmari herbergi en okkur voru útblutuð í upphafi. Settur var vörður við dyrnar, og hver maður, sem komast vill út eða inn, verður að sýna sérstakt vegabréf frá flugmálaráðuneytinu eða skrifa hátfélega umsókn um að mega tala við þann eða þann, og gefa upp nafn sitt, heimilisfang og erindi. Það er óskemmtilegt að þeir, sem koma að hitta sendisveitina, þurfi að fara í gegnum þennan hreinsunareld, en hjá því verður ekki komist meðan við höfum til húsa á sama stað og brekkt ráðuneyti. Vopnaðir varðmenn voru nýlega settir við dyrnar, og nú er verið að girða húsið með gaddavír.

Eg get ekki neitað því, að og tel húsakynni nefndarinnar algerlega óviðunandi sem skrifstofu fyrir íslenska sendisveit. Þótt ekki sé ástæða til að berast mikið á, á þessum tímum, verður því ekki leynt, að þessi staður uppfyllir ekki lágmarksskilyrðin.

Eitt fyrsta skilyrðið til þess að staður sé hæfur fyrir sendisveitarskrifstofu er það, að hægt sé að sýna þar skjaldarmerki landsins og fána. Hins og um hnútana er búið hér í 14, Ryder Street tel og frágangssök að sýna þessi ytri merki sendisveitarinnar.

Aðalatriðið í þessu sambandi er þó það, að íslenska sendisveitin getur ekki látið breyku stjórnina borga fyrir húsnæði sitt. Þetta fyrirkomulag gat eftir atvikum gengið með nefndina, og ekkert við því að segja á þessum óróatímum, þótt og fengi í nokkrar vikur að reka starfssemi sendisveitarinnar í nefndarinnar húsakynnum. En til langframa er það fyrirkomulag ótækt, og eg tel meira að segja þörf á að vinna

/bráðan

bráðan bug að því að fá úr því blett.

Þessum ysta ramma um sendisveitina verður að sjálfsögðu að haga nokkuð eftir því, hvernig starfinu sjálfu er fyrir komið. Eg veit ekki, hverjar ráðagerðir ríkisstjórnin hefir í því efni, né hvert hlutverk mér kann að vera þar stílað.

Eina tillögu vil eg þó eindregið bera fram á þessu stigi. Hún er sú, að halda því fyrirkomulagi sem nú er, að hafa sameiginlega skrifstofu fyrir sendisveitina og nefndina. Þessi tvönn störf eru svo samtvinnuð, að ekki verður á milli greint án þess að valda óþægindum og ruglingi.

Ennfremur tel eg það undir þessum kringumstæðum sjálfsagt, að starfsemin verði fyrst og fremst rekia í ríkisstjórnarinnar nafni, þ.e. þannig, að sendifulltrúi stjórnarinnar sé jafnframt fulltrúi viðskiftanefndar, en ekki þannig, að fulltrúi nefndarinnar hafi það aukastarf, að vera fulltrúi ríkisstjórnarinnar. Fyrirkomulagið að þessu leyti er ekki vel ljóst sem stendur, en mér skilst þó að það sé frekar hið síðarnefnda. Eg veit satt að segja ekki hvort eg er launaður af ríkisstjórninni eða nefndinni, síðan eg var útnefndur sendifulltrúi, veri geman að fréttu um það við tækifæri.

Verði það ráð tekið að senda hingað íslenskan sendiherra, er að sjálfsögðu ekki nauðsyn að hann sé sjálfur jafnframt fulltrúi viðskiftanefndarinnar, en viðskiftafulltrúinn ætti þá að vera meðlimur sendisveitarinnar og skrifstofan sameiginleg. Verði hinsvegar um óákveðin tíma haldið áfram því fyrirkomulagi að hafa aðeins chargé d'affaires s. l., sýnist mér lang ólílegast að hann sé jafnframt fulltrúi nefndarinnar hér.

Ef gert er ráð fyrir þessu síðarnefnda fyrirkomu-

lagi, mætti og gera ráð fyrir svipuðu starfsmannahaldi og má er. Sendisveitin þyrfti þá að hafa tvö samleg skrifstofuherbergi og á stað, þar sem hegt væri að sýna skjaldarmerki landsins og fána. Eg hefði að svo komnu ekki athugað kostnaðinn við slíka skrifstofu, en hjá því yrði ekki komist, að hann yrði töluvert hár. Forstjóri Danish Trade Office hér tjáði mér einu sinni, að hann borgaði £500 á ári fyrir skrifstofur með húsgögnum, og þóttist hafa komist að kostskjörum. Hann hafði mjög vistleg húsakynni og nokkru stærri en núþsynlega þyrfti fyrir skrifstofur íslensku sendisveitunnar, en eg er ekki viss um, hvort viðunandi skrifstofa fengist öllu óáfrara.

Annað ráð er að leigja hús fyrir sendisveitina. Ef sendiherra verður sendur hingað, tel eg einsett að hverfa að því ráði. Verði chargé d'affaires fyrirkomulaginu haldið, tel eg og rétt að athuga, hvort það ráð yrði ekki hagkvæmast. Í Westend er sem stendur fjöldi húsa með húsgögnum til leigu. Sé það ætlunin, að eg heldi áfram að vera sendifulltrúi hér um óákveðinn tíma, tel eg meira en sennilegt, að eg gæti fundið viðunandi hús eða íbúð, þar sem rúm væri fyrir skrifstofur og íbúð fyrir mig og fjölskyldu mína, fyrir ekki öllu meira verð en heimað yrði fyrir skrifstofurnar einar í góðri skrifstofubyggingu.

Eg bendi ekki á þessa leið í því skyni að reyna að fá stjórnina til að gefa mér nein loforð viðvíkjandi starfi mínu hér. Hinsvegar er það auðsatt, að eigi eg að gera gangskör að því að finna sendisveitinni heppilegri húsakynni, þarf eg helst að vita eitthvað um það, hvernig að þið hugsið ykkur að koma þessu öllu fyrir.

Mér þetti vant um að heyra um þetta allt frá þér eða stjórninni sem allra fyrst, því að eins og eg sagði

/áður

Ógur tel eg niverandi háskynni alveg óviðumandi.

Með bestu kveðjum,

þinn einlagur

(Sign.) Pétur Benediktsson.

P.S.

Mér hefir eftir atvikum þótt rétt að senda viðskiftanefnd afrit af þessu bréfi.